

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések
és nyiltéri közlemények
jutányosan közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal

Gromon-utca 2. sz. a.

Wittigschlager K. czégnél

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager K. könyvkereskedésében is felvételnek
Gromon-utca 2. szám.

Kossuth Lajos.

Ünnepel ma egész Magyarország.

A közel mult politikai eseményeinek hullámai nem csendesültek még ugyan le annyira, hogy kegyeletes érzelmeinek a hivatalos Magyarország egy nagy nemzeti ünnephez méltó kifejezést adhasson: de 10 millió magyar szívében kiolthatatlanul ég a hála a „szabadság, egyenlőség, testvériség“ lánglelkű apostolának emléke iránt.

Ünnepel a magyar szabad sajtó is. Politikai pártállásra való tekintet nélkül fonják e napon a hírlapok a szabad sajtó megteremtője, Kossuth Lajos emlékének az elismerés koszoruját a hálás kegyelet legszebb, legválogatottabb virágaiból.

Félre téve a szerénységet, részt kívánunk venni mi is a magyar nép szívből, lélekből fakadó lelkes ünnepében.

100 éve annak, hogy feltűnt, 9-ik éve annak, hogy letűnt a magyar egyik legfényesebb, legragyogóbb vezércsillaga. Mint egy hitregebeli heros élt és cselekedett. Épen ezért nemcsak hazájának szerzett örök dicsőséget, hanem kivívta az összes emberiség, a világtörténelem elismerését, kiérdemelte azok háláját.

Boldogító eszmékért, százados alaptörvényekért, szent igazságokért, népek eltörölhetetlen jogaiért harcolt, küzdött és szenvedett emberi erőt meghaladó kitartással, hősiességgel.

Ezek az erényei azok, melyek maradandóbb emléket véstek nemzete sőt a mivel emberiség szívébe bármely mulandó anyagból emberi kéz alkotta szobornál.

Tetteit elbírálja nem sokára az igazságos történelem. Azoknak elősorolásába nem bocsátkozhatunk ily szűk keretben.

Tegyük szívünkre a kezünket és feleljünk a következő kérdésekre: hogy nézne ki ma Magyarország szabad sajtó nélkül, közös teherviselés nélkül jobbágysággal, nemesi előjogokkal, ősi alkotmányunk nélkül birodalmi központi kormányzattal, a nemzetiségek egyenjogosítása nélkül, szabad vallásgyakorlat nélkül?!

Ezekre csak egy őszinte feleletünk lehet és pedig az, hogy vagy sehogy, vagy nagyon siralmason.

A kinek meggyőző, tüneményseu szavára a fajmagyarság színe, java, a magyar nemesség százados alaptörvényekben biztosított előjogairól önként lemond; felszabadítja jobbágyságait hozzájárul a közterhekhez, szabaddá teszi a dicső ősök által gondjaira bízott földet és oda dobja első sorban önmagát, másad sorban utódait az újjá teremtett társadalmi viszonyok hullámainak, szeszélyeinek: az az ember halhatatlan fog maradni minden idők végtelenségéig.

A mai társadalom szemüvegén a nagy események horderejét alig látjuk meg, mert jó formán benne születünk, a nagy események áldásait örököltük és a technikai tudományok rohamos fejlődése daczára elfelejtettük a repülést. Repülni az önzetlenség ideális szárnyain ma már alig vagyunk képesek.

Lépten, nyomon azon vagyunk, hogy magunk, családunk, hozzátartozóink részére előjogokat kunyoráljunk ki, mentől több társadalmi válaszfalakat építsünk fel és korlátlanul, vérig sértőleg uralkodjunk azokon, kiken lehet.

Munka, szorgalom nélkül követeljük a kiváltságokat elkezdve az ingyenes vasuti jegytől, a tandíjmentességtől a kítüntetések számtalan változatáig. Elhatalmasodott érdekszövetségek útján igyekszünk biztosítani anyagi jólétünket ezrek meg ezrek rovására.

Kihaló félben van a szabadság, egyenlőség és testvériség érzete. Ma nincs öncélja a tudománynak, a hazafiságnak. Ezeket is igyekszünk leszámoltatni.

Egész lényünk minden irányu érzelmeivel, képességeivel annyit ér, a mennyiért az élet bürzójén leszámoltják. Alig választ el egy fél évszázad a nagy eseményektől és már kezd feledésbe menni az ideális czélok utáni törekvés nemes vágyódása. Az ugynevezett intelligencia életbölcsejét nem érzi más olyan közvetlenül, mint „az istenadta nép“ és pedig e haza földjén nemzetiségi különbség nélkül.

Majd, midőn ezen realis irányzat tultengésének sulya alatt görnyedve zarándokol sirodhoz nemzeted, az emberiség megváltó eszmékért, vigasztalásért: akkor eszébe jutss Kossuth apánk a leghivatalosabb Magyarországnak is!

Majd, a midőn elviselhetetlenné kezd válni számodra nemzetem az a most oly kellemesen csörgő aranybilincs, mit észrevétlenül vernek szivedre, lelkedre, agyadra egyaránt: elvándorolsz a szent sirhoz megkérdezni, hogy mikép szabadította meg a nemzetet egy nap alatt a három évszázadon át kovácsolt vasbilincsektől?!

Majd, a midőn a bouokratizmus rohamos tökéletesedése következtében tudományos apparatussal kell megállapitanod drága magyarom, hogy az, mit testi szemekkel fehérnek látsz, annak tanultál ismerni, tulajdonképen fekete: megemlékezel a gondolat és szólásszabadság égi forrásáról, Kossuth Lajosról!

Jöhet idő édes nemzetiségi honfitársam, midőn minden irányu cselekedeted a műhonfiak szemében gáncsokkal találkozik: üsd fel akkor a történelem lapjait és megtanulod, meg kell tanulnod imádni Kossuth Lajos nevét!

Addig is, míg a történelmi igazság szűrőjén teljesen megtisztul Kossuth alakja és fényben ragyog az idők végtelenségéig, míg születésnapjának évfordulója rajongásig tisztelt nemzeti ünneppé fog avatni; adjunk hálát a magyarok istennének, hogy az emberiség ezen nagy barátja, a világtörténelem leendő kimagasló alakja magyar nemzetének dicsőséget, halhatatlanságot vivot ki; ünnepeljünk áhitattal, kiáltssuk szívvel, lélekel, hogy a kishitűek is hallják meg:

Éljen Kossuth Lajos halhatatlan emléke mindörökké!!!

Kossuth életéből.

Megirták már annyiszor, tanultunk rajta lelkesedni annyian. Eseményekben és nagy tettekben gazdag, hatásában bámulatos élete és munkássága minden hazafit igazi büszkeséggel és lelkesedéssel tölt el.

Kossuth Lajos Monokon született, Zemplén vármegyében, 1802. szeptember 19-én. Ősi köznemesi család sarja volt; úgy mondják, IV. Béla idejéből származik a nemességük. Apja udvardi Kossuth László ügyvéd volt, heves véru, ritka becsületességű ember; ugyanaz a szabadságszerető, könnyen hevülő jellem, a mivé később fia is fejlődött.

Kossuthot a tályai templomban keresztelték meg, a reformált vallásban. A templom később leégett, anyakönyvei odavesztek s így az a dátum, a melyen a nemzet évről-évre meg szokta ülni születése napját, inkább hozzátvetőlegesen találgatás, mint biztos adat.

A sátoralja-ujhelyi gimnázium tanulója volt hat esztendőn keresztül. Szerették a tanárai, mert mindig első diákjuk volt. Az iskolai diligenzián kívül is szorgalmaskodott: megtanult németül, francziául, megtakarított pénzen fuvalozni tanult. Később, a férfikor küzdelmei közt is kezébe vette olykor a fuvalát, melynek bánatos hangja mindig mélyen hatott lelkére.

Sátoralja-Ujhelyről Sarospatakra került, az ottani főiskolába, majd Eperjesre ment, a hol tanulmányait be is fejezte.

Kossuth ügyvédnek készült; a törvényes gyakorlatot édes atya oldalán kezdte meg s ez alatt az egy esztendő alatt, melyet otthon töltött, annyi ügyességre s oly kitünő ítélőképességre tett szert, hogy kétes esetekben még az apa is huszonegy esztendő fia véleményét vette magáévá; családja körében pedig minden nevezetesebb esemény alkalmával neki kellett tanácsot szolgáltatnia. Egy évi joggyakorlat után Pesten folytatta a magasabb törvényes gyakorlatot, majd az ügyvédi vizsgálatot letette s hazatért megint Zemplémbé édes atya mellé ügyvédeskedni.

Nemsokára megismerték, megszerették mindenfelé. A törvényszékeknek megcsodálták meleg ékesszólását, a vármegyei gyűléseken pedig hol mint nemes ember nagykorúsága elérésével nyomban szerepelni kezdett, törvényismerete s általában ismert buzgalma korán népszerűvé tették.

Kiváló szellemével magára vont özv. Szápáry grófnő figyelmét, a ki sietett kinevezni őt ügyészének. Kossuth korán megismerte a jobbagység igazságtalan szenvedéseit; mint ügyvéd sokat érintkezett a néppel, melynek sorsa a nemesek hatalma alatt elviselhetlenné vált.

Később lemondott e tisztségről s mint Szápáry grófnő követe 1832-ben megjelent a pozsonyi országgyűlésen. Első beszéde nyomában nem kelt nagy hatás. Klauzál, Beöthy, Nagy Pál mellett nehéz volt feltűnni s a közönség bizony nem sok ügyet vetett a zempléni prókátorra. Balogh volt az egyedüli a követek közt, a ki Kossuthban első beszéde után már nem közönséges embert sejtett: a fiatal szónok lelkes arcza, ábrándos tekintete, gyönyörűen csengő hangja élénk benyomást tett rá.

Országgyűlési jegyzetei azonban csakhamar feltűnést keltettek, annyira, hogy az országgyűlési napló szerkesztését ő rá bízták. Kossuth Országgyűlési Tudósítását mindenfelé nagy riadalommal fogadták; a fiatal követ szavának akkora varázsa volt, hogy a vidékről egyszerre hihetetlen számú megrendelés érkezett, a miért aztán a hetenként kétszer megjelenő folyóiratot alig lehetett kellő számú példányban kiállítani. A kormány rossz szemmel nézte ezeket a tudósításokat s megtiltotta a postamestereknek a tudósítások

kézbesítését. A megyék azonban kifogták ezen az ármánykodáson s ettől fogva lovas hajdúkkal hozatták el Pozsonyból a tudósításokat, melyeknek nemzeti szelleme utóbb Magyarország sorsára döntő hatása lett.

A pozsonyi diéta után Kossuth Pestre ment lakni, hol közkívánatra a Törvényhatósági Tudósítások szerkesztője lett. Ekkor már gyanús ember volt a kormány szemében s ez csak a jó alkalmat leste, hogy megszabadulhasson tőle. Az alkalom hamar megjött. Wesselényi Miklós bárót, az ellenzék egyik népszerű vezérét nótapárbe fogták, a min a pesti ifjúság annyira felbuzgokodott, hogy fátylaszenét rendezett Wesselényi tiszteletére. Az ifjúság vezetőit erre elfogták, a mi mindenfelé nagy felháborodást szült. Kossuth élénk színekkel ecsetelte a felindult közhangulatot, a kormány pedig elérkezettnek látta az időt Kossuth megsemmisítésére. Lapját betiltották, noha a vármegyék határozatilag biztosították a nemes vállalat támogatásáról. Aztán személyes szabadsága ellen tört a kormány s 1837 május 5-én hajnalban 48 granátos katonáron hantta meg Kossuth zugligeti lakását és őt ágyából kihurcolva, a budai vár egyik piszkos börtönébe viték. A hűtlenségi pör soká elhúzódott, de a dolog vége mégis az lett, hogy Kossuthot lázítás címén négy évre elítélték. A vármegyék hasztalan irtak fel a felháborító igazságtalanság ellen, Kossuth 1840 április 29-ig tehát közel három évig börtönben maradt; ekkor a kormány megijedve a forrongástól, azt tanácsolta a királynak, hogy kegyelmezzen meg a státusfogyoknak.

Testében megtörve, nagy betegen jött ki Kossuth a börtönből; lelke, szelleme azonban megizmosodott: Shakspeareből megtanult angolul, a mathézisben és természetudományokban pedig kiváló jártasságot szerzett. Orvosai a parádi fürdőre küldték, itt találkozott Meszlényi Terézszel, a ki 1841 szeptember 9-én feleségül is vett. A boldog házasságból három gyermek származott: Ferencz, Lajos Tivadár, Vilma.

Kossuth aztán megint kilépett a küzdőtérré: a Pesti Hírlapnak lett szerkesztője.

Lapja csakhamar nagyhatalom lett. Követelő hangja és elvei a konzervatívoknak nem tetszettek, még Széchenyi is hevesen megtámadta Kossuthot a Kelet Népeben; azonban a vázars, mely ekkor már Kossuth Lajost körülvette, meg nem tört a gúnyos támadásra, melyről Deák Ferencz is rosszalólag nyilatkozott: „Sokért nem adnám, ha a Kelet Népe meg nem jelent volna.”

A kormány befolyása később megint kiragadta a tollat Kossuth kezéből, de falusi magánya Tinnyén, hová visszavonult csakhamar Melkkája lett az ellenzéknek, mely ostromolta, hogy álljon újra élére és vigye a zászlót győzelemre. Kossuth, kinek egyéni súlya és tekintélye egyre mélyebb gyökereket vert a nemzeti közérületben, bőven válogathatott a számos alkalomban, mely új szereplésre kínálkozott.

1847. november 7-re összehívták az országgyűlést s ekkor Pest vármegye nagy többséggel megválasztotta követének Kossuth Lajost.

Kossuth megjelenése az országgyűlésen eldöntötte Magyarország jövőjét. Néhány évszázados mulasztásait pótolta helyre, egy pár hónap és — az új nemzeti élet alapja le volt rakva.

1848: ez az évszám egész korszakot jelöl meg. Kossuth vitte végbe a nagy átalakítást; műve — mint Deák Ferencz mondta — „fönn fog maradni, míg nemzetünk él és országunk áll s ahhoz a nemzet emléke és halála lesz mindig csatolva.”

Nyugatról jött a szabadság szellője, hol trónok dőltek össze nyomában. Európa népei öntudatra ébredtek. Az általános hatás alatt Kossuth márczius 4-én felirati javaslatot terjesztett elő, mely a népképviselői alapon álló alkotmány s a felelős minisztérium tör-

vénybe iktatását kéri. A feliratot az alsóház nagy lelkesedéssel elfogadta; a főrendi házban a bécsi forradalom hírére maga a nádor ajánlotta elfogadásra. Aztán 72 tagú küldöttség vitte a feliratot Bécsbe.

Ez alatt Pesten nagyfontosságú események történtek. Elérkezett márczius 15-ike, a nagy történelmi nap, a vérdélküli forradalom napja, a híres 12 ponttal, melyeket a szabad sajtó első termékeként kinyomattak; felhangzott a Talpra magyart! Tancsicsot, a szabad szó vértanúját kihozták börtönéből és lett — szabadság, egyenlőség, testvériség!

A küldöttség sikerrel járt a felirattal Bécsben. Kossuth be-zéde után az országgyűlés derekasan nekilátott a reform-munkáknak és kivált Kossuth önfeláldozó, szinte elképzelhetetlen tevékenysége következtében néhány nap alatt Magyarország újjászülése megdönthetetlen történelmi ténynyé vált az úgynevezett 48-iki törvényekben. A király gróf Batthyány Lajost bízta meg az első magyar felelős minisztérium megalkotásával; Kossuth Lajos pénzügyminiszter lett.

A dinasztia újra népszerű lett az örömmámorban úszó nemzet előtt; s hogy ez a jó viszony tartós legyen, tisztán a becsi udvartól függött. Sajnos, a kamarilla féltékeny volt a kivívott eredményekre s felbujtotta ellenünk a nemzetiségeket. Magyarországot minden oldalról megtámadták. Ebben a válságos pillanatban nagy emberre volt a hazának szüksége és a nagy idők megszülettek ezt a nagy embert: Kossuth Lajost.

A népképviselői alapján létrejött első országgyűlés 1848 július 5-én nyílt meg. Július 11-én Kossuth, kit a túlfeszített munka megtört, betegen indult el az ülésre. A ház lépcsőzetén két barátja vezette föl. Halvány arcán szokatlan fény ömlött el, a mikor a szószekekre lépett. Beszédével kezdődik tulajdonképpen a negyvennyolcas idők magasztos története.

— Uraim, a haza veszélyben van!

Ez alatt a lángoló beszéd alatt történt meg az a nagyszerű, páratlan jelenet, hogy mikor Kossuth katonát és pénzt kért a haza megmentésére, a képviselők mind felemelkedtek helyükről és felbeszakítva a szónokot, jobbjukat esküre emelve kiáltották:

— Megadjuk! Megadjuk!

Olyan mesés, olyan csodás e történet: hogyan adta aranyát a gazdag, fillérét a szegény a haza oltárára! Hogy termelt elő hirtelen, Kossuth egyetlen szavára a nemzeti hadsereg és az önálló magyar bank!

Kossuth toborzó útjára indult és nyomában seregek keltek. Az iskolák kiürültek, 14—15 éves gyermekek beálltak katonáknak, a papok kardot kötöttek. És az országban szerte énekelné kezdtek:

Kossuth Lajos azt üzenté...

E közben Ferdinánd király Lamberg királyi biztossá és a magyarországi hadak főparancsnokául nevezte ki. Kossuth visszatért Pestre s kijelentette, hogy Lambergnek ellenjegyzés nélkül való kinevezése a magyar alkotmány eltörölése; a czél pedig: Magyarországot kitörölni a nemzetek sorából.

Lamberg a nép másnap a lánchídon agyonverte, mert föl akarta oszlatni az országgyűlést. Ekkor már nem volt minisztérium, a zavar nöttönött, csak egy emberben volt bízodalma a nemzetnek: Kossuth Lajosban.

Az országgyűlés Kossuthot megválasztotta a honvédelmi bizottmány elnökévé, a honvédelmi bizottmányt pedig kormány-hatalommal ruházta fel.

Magyarországot, melynek helyzetét politikailag nagyon megnehezítette V. Ferdinánd király lemondása a trónról, testvérháború küszöbén állott. Windischgrätz

Folytatás a mellékleten.

TÁRCA.

Kossuth születése napján. (1802—1902.)

Hármas bérczorumtól zugó tengerárig
Milliók ajkáról hálának szálljon!
Magyarok Istene! Ki védél idáig:
Hála, hogy a lelked örködött hazámon!
Uj csillagot gyujtó százados időnek
Mosolyogjon vissza ragyogó emléke
S Kossuth születését boldogabb jövőnek
Zálogaként véssük szívünk közepébe!

Betlehemi csillag ez a szent név nekünk,
Mely a népszabadság születésén támadt;
Ragyogása mellett bizalommal nézünk
Messze jövendőkbe, mikor lelkünk táradt.
Ezer év viharján vértett nemzetének
Szállt benne a földre rég várt Messiása,
Hogy a szent szabadság égi szállóttének
Fényes arcát újra tündökölvi lássa.

A Világteremtő legszebb gondolatját
Hozta le az égből s teleszórtá fénynyel
Századoknak éjét, megtöré haragját
S esőrpölvő hulltak rabbillinsek széjél.
S amit szolgalelkű századok emeltek:
Odaált az ember s ember közti gátra
Egy szava ledönté; s kik védeni keltek:
Nem maradt belőlük hirmondó se hátra.

Kit az Isten is jó kedvében teremtett
S csaták fergetegjén szabaddá tett kardja:

Általa forrt egygyé a hős magyar nemzet,
Az úr s aki kezét ekeszarván tartja.
Paloták és kunyhók eszméi tüztől
A honszerelm szent templomává váltak
S mintha a Megváltó szállt vón le az égből:
Szavai nem látott csodákat csináltak.

Földindulás támadt, ahová ő lépett,
Koronák gurultak léptei nyomába;
S látva a jogáért sikra szálló népet,
A jogtörő zsarnok sápadozva álla.
Szava mennydörgés volt, villám gyult szemében
Egy pillantására hadseregek keltek,
S a hazáért halmi, nemzetirtó vérszben,
Az agg ifjúvá lett, hősorszá a gyermek.

S éltető szabadság vérkereszttségében
Amikor fogytán volt az ő regimentje,
Mindnyáján elmentek — hogy a haza — éljen
Meghalni, ha Kossuth Lajos azt üzenté!
S hol a vérbefojtó harcok zsvájába
A halál csapását tele kézzel szórja,
Mint a végítélet zengő harsonája,
Neve lett a csaták harczi riadója.

És a régen eltűnt csodáknak világa
Visszatért a földre Az időnek lelke
Szabadság szellőjét az ő lángszavára
Nemzetünk szívében viharra nevelte:
S eget-földet rázva, míg végig süvöltött
A lidércnyomástól elalélt világot:
Pattogtak a békók s tetszhalálba döntött
Nemzetek szeméről elriadt az álom.

S nagy temetés lett bár a tusának vége
S a világ egy nemzet sirja felett állott;
De az ő nagy lelke beleszórt ez éjbe
Eszmék csillagával vakító világot.
S a feltámadásnak magvát hintgetve,
Dicsőült alakja üdvözülten áll
S mártir-koszoruja — magát számkivette —
Szebben ragyogott, mint a trón koronája.

Benne tanulta meg Árpád hősi népét
Az ő nagy lelkében a világ csodálni;
Ki a jogbitorló csalogató képét
Megvetve: merész volt a h-lyén megállni.
S gyötrő hontalanság lélekölő búját
— Rendületlen bizva népe jövőjében! —
Sirjáig viselte, hogy a jogok útját
Jelezve, egy élő tilalomfa légyen.

A drága honfivértől áztatott mezőkön,
Amit ültetgetett, a szabadság fája
Sarjadásnak indult s fergeteg bár jöjjön:
Gyökereit egyre mélyebbre bocsátja.
Fényes paloták és szegény kunyhók népe
A Kossuth nevéhez fűze e hon sorsát;
Eszme let e névből! S fényes öröksége
Ránk néz: a független, szabad Magyarország!

Ez a név volt nekünk, s ez is lesz míg élünk,
A magyar szabadság fényes lobogója.
S valahányszor zsarnok szomjazza a vértük.
Ez leend a nemzet harcra szólítója.
Ki jogunk tiporja trónja magasáról:
Rettegjen e névnek pusztá hallatára!
Mig a szabadságért vérezők ajkáról:
Mint a záporosó, szálljon áldás rája!

herceg is ránk támadt a császári hadak élén és már közeledett Pest felé. Kossuth faluról-falura jár, lelkesíti a népet, hősokeket teremt, népfőlkélest rendez, fegyvergyárakat állít. Munkája emberföltötti; miniszteriumot alakít, követeket küld a külföldi államokhoz, semmiről meg nem feledkezik: atyja lett nemzetünk.

A harc egyre folyt; Windischgrätz az alkut visszautasította, mire az országgyűlés Kossuth indítványára kimondta, hogy: „az utolsó csepp végig védelmezni fogja a megtámadott nemzet szabadságát és jogait.“

És rövid csüggedés után megkezdődött a diadal útja; nem história, hanem mese az, a mi most következett, nem is tettek talán, hanem csodák hozták meg a fényes diadalokat . . .

A bécsi udvar 1849. márczius 4-én eltörölte a magyarság 800 éves alkotmányát és feldarabolta az országot. Ezért Kossuth április tizennegyedikén a debreczeni országgyűlésen azt indítványozta, hogy a Habsburg-Lotharingeni házat trónvesztettnek nyilvánítsák. A nemzetgyűlés aztán elhangulag ki is mondta ezt, Kossuth Lajost pedig Magyarország kormányzójává kiáltotta ki.

A végig zaklatott, fegyverrel megtámadott nemzet óriási lelkesedéssel fogadta az új hirt s Kossuthot fejedelmhez illő diadalmennettel fogadta a felszabadult főváros.

A bécsi udvarral ekkor Oroszország szövetkezett s a császár hadai elárasztották az országot. A szent ügy elveszett, a túlnyomó erő leverte a nemzetet.

Kossuth a legvégsőre határozta el magát és Görgey tábornokot megbízta a tisztességes béke közvetítésével. Görgey kezébe került a polgári és katonai legfőbb hatalom, de a diktátor se tudott egyéb eredményt elérni, mint — Világost.

A szabadság kihuny és sötétség borult az országra. Kossuthnak Rákóczy sorsa jutott. Négy nappal a világsi katasztrófa után Orsovánál átlépte a magyar határt. Mikor búcsúzott, leborult a porba és megcsókolta a vértől ázott földet. Azt hitte, egyszer még visszatér és akkor szabadítója lesz nemzetének. Csálódott: az a csók örök búcsúcsókja lett.

A hontalan kormányzót ötezer menekült vette körül a török földön, hol a szultán pártfogásába vette a kibujdosott magyarokat. Ausztria, szövetkezve az oroszokkal, háborúval fenyegette a törököt, ha ki nem adja Kossuthot és társait, de Abdul Medsid szultán nem hajolt a fenyegetésre. Kossuth gyermekeit egy ideig Pozsonyban tartották fogva, honnan csak egy év múlva az angol királynő közbenjárására bocsátották őket a hontalanság útjára.

Kossuth bejárta a világot, hogy üldözött nemzete számára segédelmet keressen. A merre járt, mindenütt a legnagyobb tisztelet és csodálat környékezte. Londonban, az északamerikai Egyesült Államokban oly kitüntetések érték, a minőkre uralkodók is büszkék lehetnének. Gyengébb, kisebb jellemet elvakított volna ez a fény; de Kossuth rendületlenül megmaradt egyszerű polgárnak, ki csak hazája felszabadítására vágyik.

Az amerikaiak megkínálták százer dollár nemzeti ajándékkal, de Kossuth ezt nem fogadta el. Csak azt kérte, hogy felolvasásain belépődíjakat szedhessen — az új szabadságharc költségeire. És az amerikaiak vetélkedve áldoztak a magyar szabadság oltárára.

1852-ben Kossuth visszatért Londonba és öt esztendőig Angliában maradt, felolvasásokat tartva. Ez időtájt Viktor Emánuel a szétdarabolt Olaszország egyesítését tűzte ki s Kossuth alkalmasnak találta az időt a magyar emigráció szervezésére, hogy nemzetét

felszabadítsa. Az emigráció szervezését az olasz hadsereg keretében magyar csapatok szervezése követte. 1859-ben kitört az olasz-osztrák háború. A terv az volt, hogy a magyar csapatok a háború végével francia segítséggel átlépjék a magyar határt. Bent a hazában titokban örült-k a jövődönök s csak egy intésre vártak, hogy fegyvert ragadjanak. De az intés nem jött meg: Kossuthot cserben hagyták a külföldiek.

Még egy kísérletet tett Kossuth Lajos. 1860-ban Garibaldi meghódította Sziciliát és Nápolyt, a magyar emigránsok is zászlaja alá siettek és Garibaldi beleegyezett, hogy csapata a jövődö magyar hadsereg alapja legyen. A fegyverszállítmány már útban volt a határ felé, de nem jutott el az országba. A háborus idők is elmúltak lassankint, Deák Ferencz előkészítette a 67-iki kiegyezést s a meghasonlott nemzet kibékült királyával.

A hontalan reményeitől megfosztva, 1861-ben végleg Olaszországba költözött családjával. Fiai nagy tisztségre emelkedtek, lánya és neje korán elhaltak. Kossuth élte Genuában lakott, onnan Baracconéba költözött, majd végleg Turinban telepedett le, hol testvére, Ruttkayné Kossuth Lujza vitte a háztartást.

A turini remeté nemzete vissza-visszahívta az országba, de Kossuth hű maradt mindvégig elveit és soha nem lett következtelen önmagához.

Agg napjait munkában töltötte, hogy megkeresse vele mindennapi kenyerét. Nagyonfontosságú, irodalmi és történelmi szempontból egyaránt megbecsülhetetlen iratait az emigrációból közrebocsátotta.

Szellemileg mindig érintkezett nemzetével. Lelkivel folyvást rajta csüngött s borongó, melankolikus leveleivel időnkint fel-felkereste. És a hazában mindig öröm volt olyankor mikor levél érkezett Turinból . . .

Én Istenem, milyen szörnyű a gondolat, hogy többé már nem kapunk levelet!

Kossuth leglángolóbb hírlapi czikke.

Akkor írta ezt a cikket a legnagyobb magyar zsurnaliszta, midőn a kamarilla hitszegően megtámadta Jellasicszal az alkotmányában s a királyi szóban bízó Magyarországot.

A cikket a Kossuth Hírlapja 1848. évi szeptember 19-ki 69-ik számában jelent meg s hangzik a következőképpen:

Pest, szept. 18.

Jóslatot mondok hazámfiak! szegény elárvult magyarok!

Hét év óta sok jóslatot mondék és szinte borzadok, látván, hogy minden, de minden oly borzasztóan hamar teljesedett.

Minden, de minden szavam teljesedett, még az is teljesedett, hogy egy férfúnak irtózatos betegségét megjósolám, kinek emlékeztetéhez so' érdem csatlakozik s kinek szellemi halála mély fájdalommal illeti az emberkebelt.

A mit a birodalomról, a mit a magyar arisztokracziáról, a mit Horvátszagról jóslék, minden, de minden beteljesedett és az is teljesedő félben van, a mit a dynasztiáról jóslék.

Szinte megborzadok magamtól. Úgy vagyok, mintha nyitva volna szemeim előtt a fátum könyve s hiába hunyom be szememet, a világosság átcsikáz lelkemen, mint a villám a sötétségben.

Én és a kényszerűség ösztönének hódolva, ismét jóslatot mondok.

Hallgassatok meg hazámfiak!

Az örökkévaló Isten nem egyes csodákban, hanem általános törvényekben nyilatkozik.

Isten örök törvénye, hogy a ki magát elhagyja, az az Istentől is elhagyatik.

Örök törvény, hogy a ki magán segít, azt az Isten is megsegíti.

Isten törvénye, hogy a hitszegés végeredményben maga magát bünteti meg.

Isten törvénye, hogy a ki a hitszegésnek, az igazságtalanságnak szolgál, az igazságnak diadalát készíti elő akaratlanul.

A mindenség ezen örök törvényeire támaszkodva esküszöm, hogy jóslatom teljesedni fog. És jóslatom ez!

Jellasics beütéséből Magyarországra szabadsága fog bekövetkezni.

Szegény, hitszegően elárvult magyar hazánk szent nevére kérek, higgyetek a jóslatnak, ha hisztek, teljesülni fog.

Miből áll ennek a Jellasicsnak hatalma?

Egy kis anyagi erő, 50—60—70 ezer ember, pillanatnyilag hatalmasnak látszó, mert a határvidéki szerkezetnél fogva mintegy 30 ezer kész fegyverest talált.

De mi van a háta megett? mire támaszkodhatik? hol van a nemzet, mely az igazság lelkesedésével támogassa őt? mely kipótolja seregének csak azon hiányát is, melyet nem is a szíve mélyében megsértett magyar engesztelhetetlen karja, hanem maga az út fāradalma s a mohón hörpölt magyar bor kidönt?

Nincs sehol — sehol.

Egy ilyen sereg csak pusztítani képes. Hódítani, vagy épen hódítását megtartani nem.

Petü kán százszékkel szállotta meg hazánkat. — Pusztított, de kiment.

Az ilyen Jellasics-féle expedíció legfőllebb sáskajárás. A sáskasereg mindig előre nyomul, de mindig fogy, végtére kivesz.

Minél belebb nyomuland Jellasics az országba, annál bizonyosabb, hogy egy emberre sem látja többé a Száva vizét.

Mi magyarok, csak akarnunk kell, elegen vagyunk, hogy csak kövel is agyonverjük.

Hogy aztán mi történik? arról majd akkor szólunk. A magyar nem érdemelné meg hogy Isten napvilága reá süssön, ha reggel első s este utolsó gondolata nem volna az ocsmány hitszegésnek, a rút árulásnak eleven emlékezete, melylyel a magyarnak az élők sorából kiirtására oly példátlan alávalósággal összeesküdtek.

A magyarnak tehát most csak két teendője van. Egyik: felállani tömegben a haza földét megszállott ellenség agyonnyomására. — A másik: „emlékezni“

Ha a magyar e kétöt nem teszi, akkor oly gyáva, nyomorult nép, melynek neve a világ történelmében ugyanolyan lesz a szegény s gyalázat névvel; akkor a magyar oly gyáva, nyomorult nép, mely megfertőztette ősei szent emlékét, melyre maga az örökkévaló Isten azt fogja mondani: „Bánom, hogy teremtettem“, akkor a magyar oly Istentől elátkozott nép, melytől a levegő meg fogja tagadni életető erejét, melynek kezei alatt a televény búzaföld sivatak homokká fog változni, melynek közelítésekor kiaszik a szomjat enyhítő forrás, ki hontalanul bujdosandik a föld hátán, ki hiában kéri az irgalomtól az alamizsnának száraz kenyerét, kit alamizsna helyett arezult csapand az idegen faj, mely őt saját házában vándorkoldussá teendi, kit mint a gazdátlan ebet büntetlenül verend agyon bármely gazember; olyanná lesz, mint a belpoklos, kit minden kerül, mind az indus pária, kire az ebeket usztják. Hiába forduland a vallás malasztjához, neki nem adand az vigasztalást. Isten! kinek teremtési művét gyávasága által meggyalázta, nem bocsátandja meg bűneit sem ezen a világon, sem a másikon; a leány, kihez szeméit felemelendi, seprővel hajtandja el a küszöbről, mint a rühes állatot, neje útálatlalt köpend gyáva szeméi közé s gyermekének első szava az I-sz, hogy apját megátkozza.

Borzasztó! borzasztó! de így lesz.

Az átok kéréseivel esküszöm a szabadság Istenére, e hont vérről szerzett őseink meggyalázott emlékeztetére esküszöm, hogy így leszen, ha a magyar faj oly gyáva, hogy tömegestől föl nem kell Jellasics szolga poróslóit s a szerb rablókat és minden árulót, ki a magyar ellen karját emelni meri, összezúzni, mint zúzsa a fergeg az útjába vetett követlen szalmakévet s ha oly gyáva lesz a magyar faj, hogy szétzútván ellenségeit, meg tudna bocsátani, vagy egy perczig is elfelejteni az árulókat és az árulást.

Nem! nem! ezt a magyar nem teheti! és legyen átkozott, ha megteszi.

Azért mondom én, hogy Jellasics beütéséből Magyarország szabadsága fog következni.

Először győzni, aztán leszámolni. Ez a feladat.

Fegyverre tehát a ki férfiú!

Az asszonyok pedig Veszprém és Fejérvár között ássanak egy irtózatos sírt, melybe vagy a magyar nevet, magyar becsületet, a magyar nemzetet — vagy ellenségeinket eltemessük s melyen vagy a magyar név szegényoszolopa állandó felírással: „Így bünteti Isten a gyávaságot“, vagy állana a szabadság örökzöld fája, melynek lombjai közül Isten szava szóland, mint szólott Mózeshez az égő csipkebokorból: „A hely, melyen állasz, szent, így jutalmazom a bátorságot! szabadság, dicsőség, jólét és boldogság a magyarnak!“

Fegyverre tehát magyar! életedért, becsületedért, hazádért, ősi tűzhelyedért, a földért, melyet most a hitszegők, szabadságod megdöbentésének béréül akarnak a szerbeknek, illyreknek kezére játszani s téged saját hazádban földönfutóvá tenni, mint tették már a temerini szegény magyarokat.

Fel, fel, fegyverre magyar! a ki a törvénynek nem engedelmeskedik, melyre a király is megesküdött, az áruló, a ki pedig áruló, azt el kell fogni s a törvénynek kezébe kell szolgáltatni.

Hazánk mindenünk! a hazát megmenteni első kötelesség! a hazát mentve, magunkat mentjük.

A kinek egy faluban, a kinek egy megyében legkisebb hatása van, ragadjon zászlót! Ne halljunk más zenét Magyarhon térein, mint Rákóczynek búskomor indulóját; gyűjtsön maga körül 10—20—50—100—1000 embert, ki mennyit tud s vigye Veszprém felé. Veszprém táján gyűljön össze az egész magyar nép, mint összegyűlend itélet napjakor a feltámadott emberiség s rajta az ellenségre!

Nemzetünknek Atyja! A Te születésed Ujjszületésünk nagy ünnepe napja! Ezredeket folyásán a te magyar néped, Mint a föld a naptól fényét tőled kapja. Nem is ember voltál! . . . A Világmegváltó Maga helyett küldött tégedet a földre, Hogy szolgaságból szabadulást váró Nép bilincsét legyen, aki összetörje.

Magyarok! S e honnak mindenik magzatja, Gyűljetek ma össze örömmünneplésre! Legyen Kossuth Lajos születési napja Buzdítónk az igaz testvéresülésre. Ne dobálja közénk soha többet üszkét Erőnkét emésztő visszavonás átka, S a szabadság harcát akik együtt küzdtek: Legyenek testvérek, életre-halálra!

S ha honunk egére viharfelhők szállnak: Az ő honszerelme legyen erős várunk; S vérünkkel adózni a szent szabadságnak, Ha ő azt üzeni harczrakészen álljunk: Így lehet teljessé, imádott hazánknak Az ő szent jegyében ujjszületése; S akkor lesz csak Kossuth születésnapjának Nagy lelkéhez méltó, igaz ünneplése.

Addig a Kossuth név lobogóként lengjen, S félelmetes hadként gyűljünk mind alája; S alkuvást nem tűrő szent gerjedelemben Várjuk: mikor út a számadás órája! S az a csillag, amely Monok felett éggett Ujra felragyogva, pattan egy sir zára S számozott Megváltónk, szabaddá lett népet Látna: visszaszállhat égi, szent honába!

Énekeljétek ama szent éneket, melyet ismertek :
Tartsd meg Isten országunkat,
Mi magyar hazánkat
Rontsd meg mi ellenségeinket
A kik üldöznek beününket.
Fel! fel! fegyverre!! velünk van Isten és az igazság!

Kossuth.

Kossuth-nóták.

Nem volt még ember, a kit a magyar nép anyai nótában dicsőített, megasztalt volna, mint ő, a kinek áldott emlékét ünnepli ma az egész haza. Egy egész, hatalmas gyűjteményt lehetne összeállítani a nép száján forgó Kossuth-nótákból, a melyek dicsőítik őt, mint csodatevőt, mint hatalmas embert.

Neki panasolja el a magyar bűját, bánatát, az ő segítségét kéri, várja, a mikor bántja valami a szívét.

Őt tekinti a magyar szabadság megtestülésének, nevezi a legeslegelsőnek, apjának.

Kossuth Lajos édes apám,
Felesége édes anyám,
Én vagyok a Kossuth fia,
Magyar hazám katonája.

Még a szabadságharc idejéből, abból az időből, a mikor Kossuth bejárta az országot, lángszavával tette, cselekvésre hívta föl a népet, való ez a nóta:

Nem hajtok én a császár szavára.
Inkább hajtok a Kossuth szavára.
A merre jár a lába nyomába
Kivirít a szabadság rózsája.

És ugyancsak a szabadságharc idejéből való ez a huszár-nóta:

Kossuth Lajos udvarába
Eltörött a lovam lába
Gyere bajtárs, gyógyítsuk meg,
A muszkát meg szalajtsuk meg!

Mikor megtörtént a világsi katasztrófa, szárnyra kelt ez a nóta:

Első, első, legelső,
Kossuth Lajos az első.
Második a Windischgrätz,
Kinek népe folyton vész.

Harmadik a Jellasi,
Kinek népe soha sincs,
Negyedik meg Görgey,
Ki a népet töreti.

A világsi fegyverletételt siratták ezzel a nótával, melyek a Kitétek a hoittestet az udvarra dallamára énekeltek:

A toronyból sárga-fekete rongy lóg.
Alatta meg a néptömeg áll, tolong.
Kérdi egyik: „Pajtás, mondd, mi az ujság?”
„Elment Kossuth, oda van Magyarország!”

Vagy tizenkét strófán végig folyik aztán a keserűség. Az utolsó versszak így szól:

Sírok pajtás, sírni fogok örökre,
Míg élni hagy az uristen kegyelme.
Fegyverünket letettük a muszkának,
Eugedtünk az áruló parancsának.

Nótát csinált a nép a bujdosó Kossuthról nem egyet. Kívánt neki szerencsét az útjában, hogy nyomába ne érhessenek az ellenségei.

Csöndes már a tenger,
Semmi habot sem ver.
A menekülőnek
Boldog útja létszen,
Kossuth Lajos éljen!

A legismertebb Kossuth-nóta persze az, hogy: Kossuth Lajos azt üzenté... Jókai az „Egy dal” történetben az ő ragyogó tollával megírta, hogy ez a nóta mint támadt az Alföldön. De hát ez csak a versére vonatkozik. A dallam magam úgy tudom, már igen régi, még a Rákóczy idejéből való.

Eleinte így énekeltek ezt a nótát:

Kossuth Lajos azt üzenté,
Oda három regimentje.
Ha elveszett kettő három,
Lesz helyette tizenhárom!
Éljen a haza!

Később támadt ez a két versszak:

Kossuth Lajos azt üzenté,
Elfogyott a regimentje,
Ha még egyszer azt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni,
Éljen a haza!

Esik eső karikára.
Kossuth Lajos kalapjára,
Valahány csöpp esik rája,
Annyi áldás száljon rája,
Éljen a haza!

Csinált aztán a nép még egy egész sereg verset erre a dallamra. De azt valamennyit felsorolni legalább is bajos volna.

Egyszer Veszprémben híre futott, hogy Kossuth hazajött titokban s hogy most a Bakonyban rejtezködik, mivelhogy el akarják fogni. Akkor termett ez a nóta:

Kossuth Lajos a Bakonyban
Föl és alá sétál
Dupla puska az oldalán
Magyar huszárra vár.
Kossuth apánk még megvan,
Magyar huszár elég van!
Éljen a haza!

Mikor Kossuth Angliában járt, akkor csinálták ezt a dalt:

Elmegyünk mink messzire
Angolország közepébe,
Leszállunk egy pázsitos, szép völgybe,
Kossuth háza el jébe.

Hogy az adó nagy, még azt is Kossuthnak panasolja el a magyar nép. Azt mondja az egyik nóta:

Könnyű a németnek
Adót ekzekválni,
Nehéz a magyarnak
A szegény magyarnak
Kossuth Lajost várni.

Ujabb keletű dal ez:

Tavaszmúlt, a rózsának
Lehullott a szép virága,
Ne sírj, ne sírj Kossuth Lajos,
Lesz hazádnak szabadsága.
Mi neked fáj, nekünk is fáj,
Könyűnket titkolni bajos,
De a magyar szabad lesz még,
Ne sírj, ne sírj Kossuth Lajos!

H I R E K.

— A pancsovai Kossuth ünnep. Nagy, örökké emlékeztető ünnepet ül ma egész Magyarország. A jobbság megszüntetőjének, a nemesi előjogok elöljárójának, a közteher viselés megteremtőjének, a szabadság, egyenlőség és testvériség lánglelkű bajnokának, az alkotmány halhatatlan megmentőjének Kossuth Lajosnak születésnapja századik évfordulóját városunk is kegyeltes módon ünnepli meg.

Az ünnepségek reggel az iskolákban veszik kezdetüket. Az összes áll. el. iskolákban és áll. felső leányiskolában reggel 8 órakor kezdődnek az iskolai ünnepélyek; 9 órakor pedig az áll. főgymnasiumban, áll. polg. és felső keresk. iskolában.

A „Pancsovai Társaskör” által rendezendő Kossuth ünnepély — mely két részből áll — délelőtt 11 órakor veszi kezdetét és sorrendje a következő:

1. D. e. 11 órakor istentisztelet az ág. evang. templomban.
2. Hymnus; éneklé a „Pancsovai izr. Templomdalegyesület” (1/4 12 órakor a városháza nagytermében)
3. Ünnepi beszéd; tartja dr. Radda Ignác úr.
4. „Kossuth Lajos emlékére” szavalja Seemayer Károly úr.
5. Szózat, éneklé a „Pancsovai izr. Templomalegyesület.”

Az esti ünnep műsora:

— M Ű S O R : —

I. rész:

1. Ünnepi nyitány. Szerzette: Erkel Ferencz. Előadja: a színházi és a pancsovai első nemzeti zenekar.

2. Hymnus. Irta: Kölcsey Ferencz. Zenéjét szerzette: Egressy Béni. Előadja a színház összes személyzete.

3. Kossuth Lajos születésnapján. Óda. Szerzője: névtelen. Előadja: Niczkyné Ilona.

4. „Kossuth Lajos azt izente...” Nagy csoportozat. Éneklé az összes személyzet.

5. ARANYLAKODALOM.

Beüthi és Rákosi látványos színművének harmadik képe.

☞ SZEMÉLYEK: ☜

Kossuth Lajos, Magyarország kormányzója	Fodor Oszkár.	
Nyáry Pál	Szabó Pál.	
Koltay Jenő, százasos	Pápai Antal.	
Katalin, neje	Niczkyné Ilona.	
Krausz Soma	Madas Pista.	
Bodó, huszárhadnagy	Viola József.	
Futár	Halász Zoltán.	
Mikulák Janó	Ivány Sándor.	
Első	Lévay Margit.	
Második	úriasszony	Berczik Margit.
Harmadik		Gerőfi Ilonka.
A kormányzó titkára		Hajnal.
Szolga		Hérics.

II. rész:

6. „Ne sírj, ne sírj Kossuth Lajos”. Szerzette: Lányi Ernő. Előadják: Lévay Margit, Berczik Margit, Szabó Pál.

7. Kossuth imája a Kápolnánál elesettek fölött.

8. Apotheosis, bemutatja az összes személyzet.

9. Szózat. Irta: Vörösmarty Mihály. Zenéjét: Erkel Ferencz. Előadja az összes személyzet.

Kezdeté 8 órakor.

Az előadást

táncmulatság

követi, melynek kezdete 10 órakor.

HELYÁRAK: Támlásszék oldalt és a három első sorban 3 korona; a többi sorokban 2 korona. Állóhely 1 korona 20 fillér. Ezek a jegyek egyszersmind a táncmulatság belépő jegyei. Akik kizárólag csak a táncmulatságban akarnak résztvenni, azok jegyeiket 3 koronáért válthatják meg a színházi pénztárnál.

Jegyek válthatók a „Társaskör vigalmi bizottságának elnökénél, WOLF ISTVÁN úrnál

és délután 3-tól 5-ig a színházi pénztárnál.

Kossuth-ünnep a helybeli izraelita templomban. Kossuth születésének 100-dik évfordulóját az izraelita templomban is megünnepelik, hol ma este 6 órakor lesz az ünnepi istentisztelet.

— Főispáni estély Verseczen Bajsai Zákó Milán, Pancsova és Versecz városok főispánja és fenkölt lelkű neje fényes estélyt adtak a mult vasárnap Verseczen. A nagyszerűen sikerült estélyen közel 300 meghívott vett részt, köztük számos pancsovai sőt bácskai vendég is, kiket a háziasszony lekötelező szeretetreméltósága a hajnali órákig tartott össze pezsgő jókedvben.

— Pancsova a budapesti Kossuth-ünnepen. A budapesti Kossuth-ünnep, illetve a Kossuth-mauzóleum alapkövetésénél Pancsova városa is képviselve lesz. Mattanovich Adolf polgármester és Feymann Gyula, lapunk felelős szerkesztője, ki tegnap délután utazott Budapestre, fogják városunkat a magasztos ünnepélyen képviselni.

— Esküvő. Fényes esküvő lesz hétfőn d. e. 10 órakor az anyakönyvi hivatalban. Rotmund Gusztáv cs. és kir. százados akkor esküszik örök hűséget torontál-szigeti özv. Zsivkovics Mária honvéd-őrnagyné szeretetreméltó és kiváló műveltségű leányának Olgának. Gratulálunk.

— Hertelendyalva ünnep. Magasztos, lélekemelő ünnepre készül tözsomszédunk, Hertelendyalva községe. Dr. Darányi Ignác, földművelésügyi miniszter a hertelendyalvi ág. hitv. ev. és ev. ref. hívőknek az idén új, igen csinos templomot építtetett. A szép két templom immár készen van, csak még a belső berendezésen folyik serényen a munka. De ez is készen lesz f. hó 28-ára. Ezen napon lesz a két templom felszentelése s rendeltetésének átadva. Így hát már egészen közel van az az idő, a midőn a mi kedves szomszédaink az Isten házában imádkozhatják a magyarok Istenét. A midőn ezen ritka örömmünepre Hertelendyalva derék, jóra való, szorgalmas lakosságának a legjobbat kívánjuk, kívánjuk egyben hogy az újonnan épült templomok erősítsék őket Istenimádásban, a vallásban és a hazaszeretben.

A szép ünnepély nagyszabásúnak ígérkezik. Az ünnepen való megjelenésüket megígérték Dr. Darányi Ignác földművelési miniszter, Lovassy földtanácsos, Halász Ferencz cultus miniszteri osztálytanácsos, báró Daniel Ernő val. bel. tit. tanácsos, a pancsovai választókerület szeretett orsz. gyűlési képviselője, báró Daniel Tibor, d-ési orsz. gyűlési képviselő, dr. Kiss Áron ref. püspök s több előkelő személyiség.

A község a magas vendégeket a töle telhető legnagyobb fényvel készült fogadni. A fogadtatás, díszítés, s ünnepi ebéd jó sikere érdekében egy bizottság Szabadkay Ignác, a közs. érdemes jegyzőjének elnökelete alatt lázas siettséggel dolgozik már most.

A hivatalos ünnepély sorrendje különben a következő:

Az egyházi szertartás az ev. református templomban kezdődik délelőtt 9 órakor.

Felszentelő imádságot tart: nt. Dombi Lajos egyházmegyei esperes.

Prédikál: nt. Pap Imre tanácsbíró, hódmezővásárhelyi lelkész.

Úrvacsora beszédet mond: nt. Tomka Károly hertelendyalvi lelkész.

Ezen beszéd után a meghívott vendégek átvonulnak az ágostai evangélikus templomba, míg az ev. református templomban folytatólag az úrvacsora kiosztása után nt. Fa István pancsovai lelkész a körülmények jelentkezése szerint keresztel és esket, az ünnepély zárímáját mondja.

A templomba nem férő ünnepi közönségnek a főtéren prédikál nt. Szalay József nagybecskereki lelkész.

Az ágostai evangélikus templomban az egyházi felszentelési szertartás kezdődik délelőtt 11 órakor.

Felszentelési imát és beszédet tart: nt. Kernuch Adolf alesperes, sándorfalvi lelkész.

Ünnepi peszédet tart: nt. Bohus Károly franczfeldi lelkész.

Az egyházi szertartás befejezte után a templomban felállított dísz-sátorban a meghívott vendégek számára ebéd adatik.

Vidékről jövő vendégek szeretettel kértnek, hogy eljövetei számdékukat szeptember hó 24-ik napjáig a lelkési hivatalal tudatni sziveskedjenek, a midőn a Pancsova városbeli híveknel és barátoknál az elszállásolásról a bizottság gondoskodni fog.

— Kossuth-ünnep vidékünkön. A magyar szabadság édes apja emlékének a volt határőrvidek községei is szentelnek ünnepet. Vidéki levelezőink tudósításai, melyeket legnagyobb sajnálatunkra nem közölheltünk még csak kivonatossan sem, mindenáron nagyarányú előkészületekről és igazi lelkesedésről adnak hírt. Különösen fényes ünnepségek lesznek ma Torontál-Vásárhelyen és Antalfalván; továbbá Franz-

felden, Almáson, Hertelendyfalván, Sandoregyházán, Szelkerimen stb.

— **Iskolalátogatás.** Mint mérvadó helyről értesülünk, Halász Ferencz cultusminiszeri osztálytanácsos a f. hó 28-án Hertelendyfalván tartandó templomfelszentelési ünnepélyre egy miniszeri fogalmazó kíséretében lejön, s az ünnepély után az utóbbi években tömegesen államosított iskolákat, úgy városunkban, mint a vidéken meg fogja látogatni, hogy meggyőződést szerezzen magának, mennyire haladt a végvidéken az államosítás folytán a magyar nyelv s magyar szellem s hogy megteszi-e minden hivatott tényező hazafias kötelességét.

— **Vizsgálóbírói kirendelés.** Az igazságügyminiszer Nauer György törvényszéki bírót a pancsovai törvényszék területére vizsgálóbíróul rendelte ki.

— **Nyugdíjazás iránti kérelem.** Vujics Sándor pancsovai, felsővárosi állami tanító, ki 35 éve szolgálja a tanügyet, a napokban beadta nyugdíjazás iránti kérvényét a tanfelügyelőségnek.

— **Mezőgazdasági kiállítás, Pozsony.** Pozsonyból jelentik nekünk, hogy Frigyes Főherceg Őcsász. és Kir. Fensége, Széll Kálmán miniszterelnök, valamint Darányi Ignác földművelésügyi miniszter és a mezőgazdasági kiállítás Igazgatóságának kíséretében meglátogatta a Magyar királyi államasutak gépgyára vezérigénységének kiállítását, ahol hosszabb ideig időzött és a bemutatott különböző fajtájú új szerkezetű mezőgazdasági gépek iránt a legmelegebb érdeklődést tanúsította.

A Főherceg többek között felemlítette, hogy az állami gépgyár minden tekintetben kiváló gyártmányait igen jól ismeri, mert uradalmi már évek hosszú sora óta kizárólag a gyárból szerzik be szükségletüket.

A gépek szerkezetéről is csodálatra méltó tájékozottsággal beszelt a Főherceg és különösen érdeklődött a kiállított legújabb szerkezetű gőzcséplőgép és utimozdony, továbbá a „Millennium“ aratógépgyártmányok iránt. Megemlítendő itt, hogy a magyar királyi államasutak gépgyára az egyedüli gyár a kontinensen, amely aratógépek gyártására speciálisan van rendezve és ezen gépeket nagyban előállítja. A „Millennium“ kéveköto-aratógép különben is az első ily fajta gép, amely a kontinensen készül és szerkezetileg oly kitűnő, hogy hivatva van az amerikai hasonló gyártmányokat nemcsak a belföldről kiszorítani, hanem azoktól a kontinentális piacokat is elhódítani.

Megelégedéssel vette tudomásul Ő Fensége, hogy az állami gépgyárnak, hazánk eme leghatalmasabb ipartelepének gyártmányai ma már nemcsak a belföldön dominálnak, hanem a magyar ipartermékek jó hírét a mesze külföldre is elvitték. A gyár mezőgazdasági gépeinek kivitele rohamosan emelkedik és ma már a Balkán államokon és Oroszországon kívül Franciaország és Olaszország is állandó piaca a gyártmányoknak. Érdeklődéssel hallgatta meg Ő Fensége azt is, hogy ez évben több gőzcséplőkészletet szállított a gyár Argentiniába és az orosz-kínai határvidékre is.

Darányi földművelésügyi miniszter pedig a Vezérigénység jelen volt képviselőjétől felvilágosítást kért a gőzkek gyártásának ügyéről és örömmel vette tudomásul, hogy a magyar kir. államasutak gépgyára tanulmányait ez irányban már rég óta folytatja és így a magyar gőzkek gyártásának most már mi sem áll utjában.

Darányi miniszter erre hangsúlyozta a gőzkek gyártásának fontosságát, úgy a mezőgazdaság, mint pedig a hazai gépipar szempontjából és megelégedésének adott kifejezést, midőn a Vezérigénység képviselője kijelentette hogy a szükséges intézkedések már megtették az iránt is, hogy gőzkek külön és célból alakítandó szövetkezetek részére gyártásának, hogy a kisebb gazdák is bérszántás útján kihasználhassák a modern talajművelés nagy előnyeit.

A Főherceg távozásakor még az államgépgyári Vezérigénység kiállításának izléses elrendezéséről is dicsőreleg nyilatkozott és a látottak felett újólag megelégedésének adott kifejezést.

Az állami gépgyárak Vezérigénységének kiállítása után Ő Fensége magas kíséretével a Fehér Miklós gépgyár részvénytársaság nagyszabású külön pavillonjában elhelyezett kiállítását szemlélte meg, ahol a bemutatott különböző fajtájú tejjgazdasági gépek iránt élénken érdeklődött és különös tetszését nyerte el egy működésben bemutatott teljes tejjgazdasági berendezés.

A Fehér gyár mintegy két év óta nagyban foglalkosik a falusi tejszövetkezetek, magán-tejjgazdaságok és mintatehenészetek berendezésével. A tejjgazdaságok berendezéséhez szükséges fontosabb gépeket és eszközöket a legjobb minőségben gyártja és hozza forgalomba.

Konstruktív előnyei folytán a czég által eladott „Melotte“ rendszerű „Sigena“ separatorok mindinkább terjednek Magyarországon és mind számosabb tejszövetkezet és magán-tejjgazdaság rendezi be telepét ezen tejtöltőgépekkel.

A Főherceg a látottak felett itt is legmagasabb megelégedésének adott kifejezést.

50.000 korona érték nyerhető a pozsonyi országos mezőgazdasági kiállítás sorsjegyeinek szeptember 21-én megejtendő húzásán. Sorsjegyek 50 fillérjével még mindig kaphatók Pflug A. kereskedésében a Révaujfalvi úton.

— Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi nasosuló vizet, tartós hashajtó hatása és emulsióra méltó kellemes ízével fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

Népfelkelők szemléje. A népfelkelők szemléje október hó 1-én és 2-án lesz a városházán mindíg reggel 7 órakor.

Fiatalkorúak az esküdtek előtt. Vukovics Zsiva 20 éves suhancz június 12-én meggyilkolta Vukovics Máriaat Dolován. Ezért a bűnéért f. hó 15-én és 16-án állott a bűnös útra tért suhancz az esküdtek elé, kik bűnösnek mondták ki s a törvényszék 10 évi fegyházra ítélte.

Hirdetések.

Vatta!

Honi gyártmány!

„MUNGÓ“

Vattagyár Budakalász.

Államsegélyezett gőzüzemre berendezett gyár, ajánlja készítményeit **tekercs és táblavattákban.**

*** MÁZSAGYAPOT ***
magyar szabók részére.

Budapesti raktár: Deák Ferencz utca 21. sz.

Gyümölcs és szőlő bor készítő gépek. Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kettős emeltrű szerkezettel, és nyooerő szabályzóval.
A munka képesség 20% nagyobb mint bármely sajtonál.

Hydraulikus sajtók szőlő és gyümölcs zúzó, és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalására, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad ümőkűdő „Syphonia“ gyümölcs és szőlővessző permetezők, gyártatnak és szállítanak jótállás mellett a legjobb kivitelben

Mayfarth Ph. és Társa

gazdasági gépgyárak, vasöntöde és gőzhámor.

BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntetve 490 arany, ezüst és bronz éremmel.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Képviselők és viszontelárusítók felvételnek.

LAPUNK KIADÓHIVATALA UTJÁN MEGRENDELHETŐ CSEKÉLY RÉSZLETFIZETÉS MELLETT.

Franklin Társulat kiadása

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

Csak a Franklin-féle **MAGYAR REMEKIRÓK** gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomhatja.

Minden remekiró munkáit egy kiváló magyar író látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

**KEDVEZMÉNY
A MAGYAR REMEKIRÓK
MEGRENDELŐINEK.**

A Magyar Remekirók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félveenkint jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekirók 3 koronás (Shakspeare színműveivel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhetők meg e Rendelő-lap útján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a **MAGYAR REMEKIRÓK** kiadóhivatalához.

Ezeket kívül benn lesznek a **MAGYAR REMEKIRÓK** könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br. Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Maddách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István gr.; Teleki László gr.; Zrínyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kuruczoklétzet

RENDELŐ-LAP.

A MAGYAR REMEKIRÓK kiadóhivatala útján ezennel megrendelem a **Reval Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.**-tól Budapest VIII. Üllői-ut 18.

a) A „Magyar Remekirók“ 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
b) A „Magyar Remekirók“ 4; Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel.
c) A „Magyar Remekirók“ és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
d) A „Magyar Remekirók“ Shakspeare nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtendő y első sorozata megjelent, félveenkint jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.
A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Réva. Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztárána Budapeston fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegészítő utca. A részletek be nem tartása esetén a folytatolagos kötetek a részletek pótlásáig visszatarthatók; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a portoköltőg hozzászámítása mellett, postamögbitással beszélni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetés kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékesé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvétetik.

Lakhely és kelet: .....

Név és állás: .....

Olvasható aláírást kérünk.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

